

SUPLEMENT DO INFORMATORA FUNDACJI PROMOCJI I AKREDYTACJI KIERUNKÓW EKONOMICZNYCH

Spis treści

1. Skład władz Fundacji oraz Komisji Akredytacyjnej
2. Komisja Akredytacyjna Fundacji Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych
– *prof. Krystyna Mazurek-Łopacińska*
3. Procedura i warunki reakredytacji Fundacji Promocji i Akredytacji Kierunków
Ekonomicznych
4. Reguły wydawania certyfikatów jakości związane ze zmianami nazw niektórych
kierunków studiów ekonomicznych
5. Zmiany dotyczące oceny wstępnej
6. Zmiany dotyczące standardów akredytacji

FUNDACJA PROMOCJI I AKREDYTACJI KIERUNKÓW EKONOMICZNYCH EPOQS

Rada Fundacji

Przewodniczący Rady

prof. Adam Budnikowski Rektor Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie

Członkowie

prof. Florian Kuźnik Rektor Akademii Ekonomicznej w Katowicach
prof. Ryszard Borowiecki Rektor Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie
prof. Witold Jurek Rektor Akademii Ekonomicznej w Poznaniu
prof. Bogusław Fiedor Rektor Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu

Zarząd Fundacji

prof. Marek Rocki, Prezes Fundacji
mgr Marcin Dąbrowski, Dyrektor Zarządzający

Komisja Akredytacyjna

Przewodniczący Komisji

prof. Krystyna Mazurek-Łopacińska Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu

Wiceprzewodniczący Komisji

prof. Aleksander Sulejewicz Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

Prorektorzy

prof. Andrzej Piosik Akademia Ekonomiczna w Katowicach
prof. Andrzej Szromnik Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie
prof. Piotr Banaszuk Akademia Ekonomiczna w Poznaniu
prof. Maria Romanowska Szkoła Główna Handlowa w Warszawie
prof. Stefan Wrzosek Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu

Reprezentanci Uczelni

prof. Józef Biolik Akademia Ekonomiczna w Katowicach
prof. Maria Michałowska Akademia Ekonomiczna w Katowicach
prof. Anna Harańczyk Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie
prof. Halina Piekarcz Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie
prof. Wanda Maria Gaczek Akademia Ekonomiczna w Poznaniu
prof. Maria Małecka Akademia Ekonomiczna w Poznaniu
prof. Tomasz Gołębiowski Szkoła Główna Handlowa w Warszawie
prof. Ewa Konarzewska-Gubała Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu

Reprezentant środowiska uniwersyteckiego

prof. Urszula Sztandar-Sztanderska – Uniwersytet Warszawski

Reprezentant uczelni technicznych (obserwator)

prof. Paweł Miłobędzki – Akademia Morska w Gdyni

Reprezentant uczelni rolniczych (obserwator)

prof. Sławomir Podlaski – Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego

Reprezentant akademii wychowania fizycznego (obserwator)

prof. Janusz Feczko – Akademia Wychowania Fizycznego w Katowicach

Sekretarz Komisji

prof. Ewa Chmielecka – Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

KOMISJA AKREDYTACYJNA FUNDACJI PROMOCJI I AKREDYTACJI KIERUNKÓW EKONOMICZNYCH EPOQS

Podstawowym zadaniem Komisji Akredytacyjnej Fundacji Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych jest opracowywanie standardów edukacyjnych w zakresie ekonomii i nauk o zarządzaniu, jak również dokonywanie ich systematycznych przeglądów i doskonalenia, tak aby odpowiadały światowym osiągnięciom w dziedzinie tych nauk oraz najlepszym światowym wzorcom działalności dydaktycznej w szkołach wyższych. Przemiany, jakie zachodzą w polskim szkolnictwie wyższym, związane przede wszystkim z wdrażaniem zasad Procesu Bolońskiego, wymagają poważniejszych zmian w standardach edukacyjnych. Niezbędne jest ich przystosowanie do wprowadzenia studiów dwustopniowych, z czym wiąże się konieczność odrębnego zdefiniowania sylwetki absolwenta i kanonu przedmiotów objętych standardem dla studiów I stopnia (licencjackich) i II stopnia (magisterskich). Pozwoli to na wypracowanie modelu dwustopniowości w wyższym szkolnictwie ekonomicznym w Polsce.

Taki model wymaga szerokiej dyskusji z udziałem całego środowiska akademickiego, zaangażowanego w kształcenie w zakresie ekonomii i nauk o zarządzaniu. Trwające obecnie w poszczególnych uczelniach prace nad wprowadzeniem dwóch stopni kształcenia mają różny poziom zaawansowania, a ich wyniki ujawniają też różne podejścia do realizacji założeń Procesu Bolońskiego. Komisja Akredytacyjna świadoma tych uwarunkowań przyjęła założenie wydania w najbliższym czasie Informatora, który będzie zawierał standardy edukacyjne odpowiadające wypracowanemu w procesie dyskusji środowiskowej modelowi dwustopniowego kształcenia w wyższym szkolnictwie ekonomicznym. Konsekwencją przyjęcia takiego założenia jest opracowanie Suplementu do istniejącego Informatora, aby w okresie przejściowym między dwoma systemami edukacji wyższej, jednolitym i dwustopniowym, możliwy był nieprzerwany proces akredytacji.

Celem niniejszego Suplementu, obok poinformowania o aktualnym składzie Rady Fundacji i Komisji Akredytacyjnej, jest przedstawienie niezbędnych zmian w standardach akredytacyjnych oraz w procedurze akredytacji w okresie przejściowym, od obecnego systemu pięcioletnich studiów magisterskich do całkowicie wdrożonej dwustopniowości.

Należy podkreślić, że dostosowywanie opracowanego przez FPAKE systemu standardów i kryteriów oceny jakości kształcenia do zmian zachodzących w systemie studiów wyższych polega na pogłębieniu i rozwinięciu interpretacji niektórych kryteriów, aby umożliwić rozszerzenie zakresu oceny poszczególnych obszarów działalności dydaktycznej uczelni z punktu widzenia dokonywanych zmian. Suplement przedstawia więc nowe elementy kryteriów auditu w ramach obowiązującego modelu akredytacji.

Dokonana w roku 2006 przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego zmiana nazw niektórych kierunków, tj. nazwy kierunku „Zarządzanie i Marketing” na „Zarządzanie” oraz kierunku „Finanse i Bankowość” na „Finanse i Rachunkowość” nie pociąga za sobą, w opinii ekspertów, zmiany dotychczasowego, określonego w standardach, kanonu wiedzy na tych kierunkach. Suplement do informatora określa natomiast reguły wydawania certyfikatów jakości związane ze zmianami nazw wymienionych kierunków. Trzeba także podkreślić, że w związku rozpowszechnieniem idei akredytacji składane są kolejne wnioski o akredytację. W Suplemencie przedstawiono zatem procedurę i warunki akredytacji dla uczelni ubiegających się o ponowną akredytację kierunków. Ponadto wobec zmian zachodzących w systemie szkolnictwa wyższego, związanych z dwustopniowością, jak również innych wynikających z ustawy o szkolnictwie wyższym niezbędne były także modyfikacje dotyczące oceny wstępnej w procesie akredytacji FPAKE. Zostały one przedstawione w Suplemencie.

*prof. dr hab. Krystyna Mazurek-Łopacińska
Przewodnicząca Komisji Akredytacyjnej*

PROCEDURA I WARUNKI REAKREDYTACJI FUNDACJI PROMOCJI I AKREDYTACJI KIERUNKÓW EKONOMICZNYCH

1. Pierwsza akredytacja kierunku studiów jest udzielana przez Fundację Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych EPOQS na okres 3 lat. Uczelnia (wydział) prowadząca akredytowany kierunek może ubiegać się o reakredytację (ponowną akredytację kierunku).

Jeżeli uczelnia złoży wniosek o reakredytację w okresie obowiązywania akredytacji poprzedniej, to reakredytacja może być przyznana z zachowaniem ciągłości, czyli rozpoczynać się w dniu następnym od daty zakończenia akredytacji poprzedniej.

Absolwenci otrzymują wyciąg z certyfikatu jakości dołączany do dyplomów, jeśli ukończyli studia w okresie objętym reakredytacją, włączając w to te lata akademickie, w których została ona przyznana i upłynęła.

2. Postępowanie reakredytacyjne i jego harmonogram są analogiczne do postępowania przy ubieganiu się o akredytację po raz pierwszy i obejmują:

- złożenie Wniosku jednostki o wszczęcie postępowania wraz z Arkuszem Informacyjnym zawierającym wstępną samoocenę kierunku i prowadzącej go jednostki;
- przeprowadzenie pełnej samooceny reakredytowanego kierunku studiów oraz sporządzenie Raportu z Samooceny;
- wizytację Zespołu Oceniającego oraz sporządzenie Raportu Zespołu Oceniającego wraz z wnioskiem Przewodniczącego w sprawie reakredytacji kierunku studiów;
- podjęcie decyzji w sprawie reakredytacji przez Komisję Akredytacyjną.

3. Podstawą do przeprowadzenia samooceny oraz sporządzenia Raportu z Samooceny, a także Raportu Zespołu Oceniającego jest zestaw standardów i kryteriów jakości właściwy dla reakredytowanego kierunku studiów, zawarty w Informatorze Fundacji Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych. Oba raporty powinny zawierać analizę porównawczą jakości kształcenia na reakredytowanym kierunku studiów uwzględniającą wnioski i zalecenia z poprzedniej akredytacji. Szczególną uwagę należy zwrócić na te kryteria szczegółowe, które w poprzedniej akredytacji uzyskały ocenę niedostateczną.

4. Komisja Akredytacyjna może podjąć decyzję o **przyznaniu reakredytacji na okres 3 lub 5 lat, o jej odmowie lub o odroczeniu przyznania reakredytacji**. Komisja może także przyznać **reakredytację z wyróżnieniem**.

5. Wniosek o reakredytację na okres 3 lat jest stawiany, gdy oceniany kierunek spełnia co najmniej 2/3 wymaganych kryteriów, w tym wszystkie kryteria wyróżnione.

6. Wniosek o reakredytację na okres 5 lat jest stawiany, gdy oceniany kierunek spełnia wszystkie stosowne kryteria, w tym co najmniej 1/3 z oceną bardzo dobrą.

7. Udzielając reakredytacji na okres 5 lat, Komisja Akredytacyjna może wyróżnić reakredytowany kierunek za wysoką jakość kształcenia. Warunkiem udzielenia reakredytacji z wyróżnieniem jest spełnienie wszystkich stosownych kryteriów oceny, w tym co najmniej 1/2 z oceną bardzo dobrą.

8. Wniosek o odroczenie akredytacji jest stawiany, gdy oceniany kierunek spełnia co najmniej 1/2 wszystkich kryteriów, w tym wszystkie kryteria wyróżnione.

9. Wniosek o odmowie reakredytacji jest stawiany, gdy oceniany kierunek spełnia mniej niż 1/2 wszystkich kryteriów i/lub nie spełnia chociaż jednego z kryteriów wyróżnionych.

10. Procedura odwoławcza oraz koszty postępowania reakredytacyjnego są identyczne jak w przypadku pierwszej akredytacji.

REGUŁY WYDAWANIA CERTYFIKATÓW JAKOŚCI ZWIĄZANE ZE ZMIANAMI NAZW NIEKTÓRYCH KIERUNKÓW STUDIÓW EKONOMICZNYCH

Uchwała nr 13/2006 Komisji Akredytacyjnej Fundacji Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie zmiany nazwy kierunku zarządzanie i marketing na zarządzanie:

1. Komisja Akredytacyjna Fundacji Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych postanawia, że akredytacja udzielona kierunkowi zarządzanie i marketing, prowadzonemu na polskich uczelniach wyższych przed wejściem w życie rozporządzenia MNiSzW w sprawie nazw kierunków studiów po zmianie nazwy kierunku zarządzanie i marketing na zarządzanie zachowuje ważność na okres, na który została udzielona.
2. Komisja postanawia, że przekaze władzom wydziału prowadzącego kierunek zarządzanie pismo potwierdzające prawo do wydawania certyfikatów akredytacji (wkładki do dyplomów) z poprzednią nazwą kierunku w okresie obowiązywania akredytacji. Kopia tego pisma będzie na życzenie wydawana absolwentowi kierunku jako uzupełnienie tego certyfikatu.

Uchwała nr 14/2006 Komisji Akredytacyjnej Fundacji Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie zmiany nazwy kierunku finanse i bankowość na finanse i rachunkowość:

1. Komisja Akredytacyjna Fundacji Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych postanawia, że akredytacja udzielona kierunkowi finanse i bankowość prowadzonemu na polskich uczelniach wyższych przed wejściem w życie rozporządzenia MNiSzW w sprawie nazw kierunków studiów po zmianie nazwy kierunku finanse i bankowość na finanse i rachunkowość zachowuje ważność na okres, na który została udzielona.
2. Komisja postanawia, że przekaze władzom wydziału prowadzącego kierunek finanse i rachunkowość pismo potwierdzające prawo do wydawania certyfikatów akredytacji (wkładki do dyplomów) z poprzednią nazwą kierunku w okresie obowiązywania akredytacji. Kopia tego pisma będzie na życzenie wydawana absolwentowi kierunku jako uzupełnienie tego certyfikatu.

ZMIANY DOTYCZĄCE OCENY WSTĘPNEJ

Do zestawu warunków oceny wstępnej i komentarz do nich (s. 30-31 Informatora) wprowadzone zostały następujące zmiany:

- W miejsce wszystkich zapisów mówiących o prowadzeniu studiów na stopień licencjata lub magistra lub studiów magisterskich uzupełniających wprowadza się jednolity zapis mówiący o prowadzeniu studiów I i/lub II stopnia.
- Usunięty zostaje punkt 4 mówiący o konieczności opracowania i wdrożenia systemu punktów zgodnego z systemem ECTS.
- Punkt 3 dotyczący wymagań kadrowych przyjmuje postać:

Uczelnia (i/lub jednostka prowadząca kierunek) musi spełniać dwa wymagania kadrowe związane z prowadzeniem studiów:

- *ustawowe minimum kadrowe dotyczące liczby zatrudnionych na kierunku pracowników dydaktycznych;*
- *minimum kadrowe dotyczące stosunku liczby zatrudnionych na uczelni nauczycieli akademickich mających tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego do ogólnej liczby studentów. Stosunek ten nie może być mniejszy niż 1:150 dla prowadzonych jeszcze studiów magisterskich jednolitych oraz dla studiów II stopnia. Dla studiów I stopnia (o profilu akademickim lub zawodowym) stosunek liczby zatrudnionych na uczelni nauczycieli akademickich mających tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego oraz stopień naukowy doktora do ogólnej liczby studentów nie może być mniejszy niż 1:120.*

ZMIANY DOTYCZĄCE STANDARDÓW AKREDYTACJI W OKRESIE PRZEJŚCIOWYM: OD OBECNEGO SYSTEMU JEDNOLITYCH, PIĘCIOLETNICH STUDIÓW MAGISTERSKICH DO CAŁKOWICIE WDROŻONEJ DWUSTOPNIOWOŚCI

Pytanie o kryteria oceny jakości studiów dwustopniowych to przede wszystkim pytanie o wizję tych studiów. Jakość rozpoczyna się od wizji. Przyjmując jako wytyczne, w pierwszej kolejności cele i wartości, które stanowią podstawę Procesu Bolońskiego, należy zwrócić szczególną uwagę na te elementy procesu kształcenia, które w transformowanym systemie edukacyjnym powinny być traktowane priorytetowo, niekiedy na zasadzie czynników krytycznych powodzenia reformy.

Opracowany system standardów i kryteriów oceny jakości kształcenia FPAKE stwarza możliwości stosowania go w okresie przejściowym w dotychczasowym kształcie. Zabieg dostosowania go do obecnej sytuacji polega na pogłębieniu i rozwinięciu interpretacji niektórych z kryteriów, w taki sposób, aby uległ rozszerzeniu zakres oceny obszarów krytycznych z punktu widzenia dokonywanych zmian.

W pracach Zespołów dokonujących Samooceny oraz Zespołów Oceniających należy uwzględnić następujące nowe elementy auditu, wymienione w ramach obowiązującego modelu oceny wielokryterialnej (kryteria kluczowe i kryteria elementarne):

1. MISJA I STRATEGIA

1c. Pozycja i cele strategiczne

▪ **Pozycja uczelni i wydziału w systemie edukacji ekonomicznej**

Należy zwrócić uwagę na długoterminowe cele jednostki związane z tworzeniem systemu studiów dwustopniowych lub trójstopniowych. Na ile klarowna i przekonująca jest wizja docelowej pozycji uczelni z punktu widzenia założeń Procesu Bolońskiego. Jak zaawansowane są prace nad projektami zmierzającymi do osiągnięcia zamierzonych celów.

1d. Organizacja i zarządzanie

▪ **Efektywność wewnętrznej organizacji i procedur decyzyjnych**

Analizą i oceną należy objąć procedury i działania projektujące system studiów dwustopniowych w uczelni i ich efekty (podmioty zaangażowane w tworzenie nowego systemu, tryb i formy prac przygotowawczych, proces podejmowania i rewizji decyzji, podział odpowiedzialności).

2. STUDENCI

2a. Profil absolwenta

▪ **Charakterystyka wiedzy, umiejętności i postaw absolwentów kierunku, sposób jej tworzenia i rozpowszechnienia**

Przedmiotem oceny powinny być profile absolwentów akredytowanego kierunku obecnie stosowane oraz nowo wprowadzane i rozpowszechniane w uczelni (na wydziale), odrębnie dla studiów I stopnia oraz II stopnia, a także jednolitych studiów magisterskich (do wygaśnięcia tej formy studiów).

- **Zgodność profilu absolwenta z celami, treściami i metodami kształcenia**

Konfrontacji powinna podlegać zgodność nowo wprowadzanych profili studiów I i II stopnia z odpowiednio opracowanymi treściami i metodami kształcenia ocenianymi przez kryteria 5c i 5d.

2b. Kryteria i procedury selekcji kandydatów

- **Dostosowanie kryteriów i procedury selekcji do wymogów akredytowanego kierunku, zdefiniowanego profilu absolwenta oraz form prowadzonych studiów**

Przedmiotem szczególnej uwagi przy ocenie powinny być kryteria i procedury selekcji kandydatów na studia II stopnia, które w odróżnieniu do dotychczas występującej formy studiów uzupełniających powinny zapewniać możliwie szeroki dostęp dla absolwentów innych niż ekonomicznych kierunków studiów.

2c. Monitorowanie i wspomaganie postępów w nauce

- **Dostępność informacji o wymaganiach stawianym studentom**

Otwarcie studiów II stopnia dla absolwentów różnych kierunków studiów stwarza konieczność elastycznego formułowania wymagań programowych. Przy ocenie należy uwzględnić zarówno elastyczność tych wymagań (wielowariantowość), jak i formy oferowanej studentom pomocy w ich spełnieniu.

5. PROCESY DYDAKTYCZNE

5b. Tworzenie oferty dydaktycznej

- **Procedury tworzenia i doskonalenia oferty dydaktycznej kierunku**

Ocenie i doskonaleniu powinny podlegać procedury tworzenia oferty dydaktycznej studiów dwustopniowych odrębne dla każdego poziomu studiów. Należy zwrócić uwagę na źródła informacji o oczekiwaniach absolwentów każdego stopnia studiów oraz pracodawców, zarówno krajowych, jak i zagranicznych.

5c. Treści programowe

- **Treści przedmiotów gwarantujące realizację kanonu wiedzy i zgodne ze standardami światowymi**

Przedmiotem oceny będzie zawartość przedmiotów, wykładanych w ciągu całego cyklu kształcenia na analizowanym stopniu/stopniach studiów, ze względu na realizację kanonu wiedzy, jej aktualność, zgodność ze standardami międzynarodowymi.

- **Czytelność i weryfikowalność celów dydaktycznych przedmiotów**

Analizie i ocenie powinna zostać poddana przede wszystkim zgodność weryfikowalnych celów dydaktycznych każdego przedmiotu z oczekiwanymi rezultatami kształcenia opisanymi przez profil absolwenta (por. kryterium 2a.), ze szczególnym uwzględnieniem nowo wprowadzanych profili kształcenia w ramach studiów dwustopniowych.

5d. Metody kształcenia, narzędzia i materiały dydaktyczne

- **Wykorzystywane metody kształcenia i ich porównywalność ze standardami międzynarodowymi oraz ich dostosowanie do formy studiów**

Analogicznie do oceny przeprowadzonej ze względu na kryterium 5c. należy zwrócić uwagę na porównywalność międzynarodową stosowanych metod kształcenia oraz ich zgodność z oczekiwanymi rezultatami kształcenia opisanymi przez profil absolwenta (por. kryterium 2a.), ze szczególnym uwzględnieniem nowo wprowadzanych profili kształcenia w ramach studiów dwustopniowych.

7. WPŁYW NA OTOCZENIE

7b. Umiejdzynarodowienie uczelni

▪ Obecność wymiaru europejskiego

Należy zwrócić uwagę na wszelkie aktywności zorientowane na realne współtworzenie tzw. European Higher Educational Area, w szczególności, należy poddać krytycznej ocenie przyjęty system punktów kredytowych ECTS stanowiący jedno z podstawowych narzędzi mobilności pionowej i poziomej, krajowej i międzynarodowej studentów w EHEA.

WYRÓŻNIONE KRYTERIA OCENY WYMAGAJĄCE BEZWZGLĘDNEGO SPEŁNIENIA dla wszystkich kierunków studiów akademickich

1d. Organizacja i zarządzanie

- System zarządzania jakością na wydziale i uczelni

2a. Profil absolwenta

- Zgodność profilu absolwenta kierunku z celami, treściami i metodami kształcenia na kierunku

3a. Liczba i struktura zatrudnionych wykładowców

- Stosunek liczby samodzielnych pracowników naukowo-dydaktycznych przypisanych do kierunku do łącznej liczby studentów kierunku (studiów dziennych, wieczorowych i zaocznych)
- Profil specjalności wykładowców i jego zgodność z wymogami dydaktycznymi kierunku

3c. Rozwój zawodowy i kształcenie kadr

- Promocja naukowa kadry dydaktycznej: doktoraty, habilitacje, tytuły profesorskie w ostatnich sześciu latach

4b. Pomieszczenia dydaktyczne i ich wyposażenie

- Dostosowanie liczby, powierzchni i wyposażenia sal dydaktycznych do realizowanych zadań dydaktycznych

5a. Specjalizacja dydaktyczna ośrodka

- Możliwość specjalizacji w ramach akredytowanego kierunku

5c. Treści programowe

- Treści przedmiotów gwarantujące realizację kanonu wiedzy i zgodne ze standardami światowymi

6a. Aktywność naukowo- badawcza

- Główne obszary badań naukowych w zakresie akredytowanego kierunku (udokumentowane liczbą recenzowanych publikacji w renomowanych wydawnictwach i liczbą referatów naukowych na wiodących konferencjach naukowych)

7b. Umiejdzynarodowienie uczelni (wydziału)

- Obecność wymiaru europejskiego w realizacji kierunku studiów